

Нарт делкән бәйдә

Советск селвг олт-әмтнә гол оңут

Нарт делкән хоорндк чин-вртә бәдлгг сулдхлгтна тускар кесн Советск правительствин селвгуд нарт делкән бәдлд голлгч орм эздлжәнә. Ән селвгуд шуг орн-нутгудар хуув болдж йовх олгә пәгин тәрмудин голнә болдж гарчана. Обрхн хәйр-турн сарин әргид әркн государственн правительствесин орлшхәсн әдән кемджәнә совешань кехмн гисн мана орн-нутгин селвг ода пуг сн-әмтнә чанггь некернә болджана гидж гелхлә шлү болшго. Советск Сксин тәкнүн бәдлгнә туск селвг олт әүсн орн-нутгудин бргн олт-әмтнә иткмдж болн дәннлгь авлж аеб гидж „Женьминжбәо“ гидг Китдгн газет бичлжәнә.

Восток болн Запад хоорнд әдән кемлжәнә күүндер кехмн гисн дун наадк пуг дуудин әәгтинь тәслә. Западн орн-нутгудин баячудин бар чигн әнүг мелл уга бәдлж чалш уга. Шлүрнә: Советск Ссоюзрәннә тәкнүн бәдлгнә селвәрән „олна ухан-седклиг авлчкв“ гидж „Саида таймс“ гидг английск газет темдлжәнә. „Әдән кемджәнә совешань кехмн гисн ухан дегд икәр батрдж олв, тегәд кемрджән тинм совешанә смәйс буршәгән орн-нутгудин нарт делкән иткмджнә икәр буурхмн“— гидж газет бичлжәнә.

Болв, США-н болн Западн кесг орн-нутгудин залачнр тинм совешань кешго аргь

хәйшхәнә. 1957 джилн декабрин 10-д Н. А. Булгәинә кесн Илгәрт, США-н президент Эйзенхауэрин болн английск премьер-министр Макмиллана дгсн хәрүсәр, США-н государственн селгәтг Даллесин болн Западн зәрм гәртгч сулдәчнрин гәрчлгтәр әнүнә тускар мелдж болхмн. Увиднә келхд Западн орн-нутгудин газәдин политикин гәрдачнр, Запад болн Восток хоорнд „Әдән кемджәнә“ болх совешаниг илнә буршахш, юнәгад гихлә, „Крисчен Сайенс монитор“ гидг американск газетин әнәггллгтәр болхлә, тинм күүндер кехмн гидж зүткхәдг улс телниг әрт шахджана. Болв, терунарн хамдан Западн залгч улс, турн болдж США-н гәртгч улс, нарт делкән хоорндк чинвртә бәдлггг сулдххин тускар унгол седкләрн күүндер кехәр седлжәш, тер учнр олт әүсн учр келлхәнә.

Вашингтонд келн-әмтнә барин клубт Даллесин сүд босдж келсн утәс ән дегд тәдрәгтәр узгдлжәнә. Советск Союзла күүндер кехәсн урд кесг олт әүсн тәрмүл хагәлтгәд зөвтә гидж американск государственн селгәтг келв, Тер тәрмүдин зәрмснә Даллесинәр болхлә, „Восточн-Еврпейск орн-нутгуд сулдхлгнә“, талднәр келхд олт-әмтнә демократин европейск орн-нутгудин общественин тосхлт сольхин туск болджана.

Французск газет „Либерасьон“ США-н залгч улсин авгбаршиг чангтәр шуудх-шалгтуларн, государственн департаментин тактик урдк кевтән әвго ик, СССР-лә күүндер кехмн гидж худл келәд, тер күүндер келгән помрәхән бмнәсн белхләрн Даллес кезәнә хамх туссн авг-барнәсн иштәгтәр кенә гидж бичлжәнә.

Правительствесин толгбач орлсн совешань кехд США-н болн Западн орн-нутгудин залгч улс кюни артар болв чигн яггәд харшлдар седухәдлв? Ән сурәрт дгх хәрүг Даллесин бийиннә келсн утәс олдж болхмн. Совешань болхла нарт делкә хоорндк чинвртә бәдлд сулдхлг, государственн хоорнд тег-негән иткллгнә бәдлд тәктх гидж тер әйнә. Тинм бәдлд тәктәлтәс иштәгтәр олт-әмтнә дәннә программ дәнндгән уурхмн гилж Даллес гәрчлв. „Даллесин гәтн зөгсджәх американск ик-ик концергс, ик зер-зевс болн ик ору авхар седлжәшхәнә“— гидж английск „Тейлн уортер“ газет темдгллжәнә.

Даллесин хәрсджәх керг нарт делкән олт-әмтнд тәсгдхш. Зер-зев икдуллгг болн „киитн дәннә“ политикиг уга кехиг телн некхәнә. Нарт делкә делү тәкнүн бәдлгнә ганшн чик хәлгәнә болч советск селвгудиг тургәр сәтлдж авхмн гидж телн зүткдәшхәнә.